

2019-09-09

Översyn av avgifter

Bakgrund

Avgifter är ett av äldrenämndens internkontrollområden 2019. Ett behov av att tydliggöra avgiftsprocessens alla delar för att minska risk för felaktiga debiteringar identifierades.

Tillämpningsanvisningar har därför upprättats i syfte att kvalitetssäkra processen. I samband med detta har även en översyn av avgiftsnivåerna för hemtjänst, hemsjukvård, dagvård samt kostavgifter gjorts. Avgifter för hjälpmedel omfattas inte.

Fortsatt arbete kommer att genomföras för att upprätta rutiner på verksamhetsnivå.

Rätten att ta ut avgifter

Kommunen har rätt att ta ut avgifter för hemtjänst, dagverksamhet samt hemsjukvård.

Avgifterna fastställs med stöd av 8 kap socialtjänstlagen (SoL), 17 kap 8 § hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt kommunallagen 2 kap. 6 § (självkostnadsprincipen) samt 2 kap. 3 § (likställighetsprincipen).

Den enskildes avgifter får för hemtjänst och dagverksamhet, tillsammans med avgifter som avses i 17 kap. 8 § första stycket 1 och 2 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), per månad uppgå till högst en tolftedel av 0,5392 aktuellt prisbasbelopp (högkostnadsskydd).

Avgift för kost/måltider ingår inte i högkostnadsskyddet.

Tillämpningsanvisningar för avgifter

Avgiftsuttaget regleras delvis i gällande lagstiftning. Framtagna tillämpningsanvisningar ska fungera som stöd vid handläggning och beslut om avgift.

Avgiftsuttag inom hemtjänst

För 2019 är högkostnadsskyddet (maxtaxan) 2089 kr/månad vilket är den högsta avgift den enskilde betalar om avgiftsutrymme finns.

Nuläge

Umeå kommun har jämförelsevis låga avgifter. I tabellen nedan ses intäkter per invånare 65+ för Umeå respektive liknande kommuner.

		2016	2017	2018
Avgiftsintäkter ordinärt boende äldreomsorg, kr/inv 65+	Liknande komm.	1 241	1 203	1 241
	Umeå	915	970	1 001
Avgiftsintäkter särskilt boende äldreomsorg, kr/inv 65+	Liknande komm.	1 115	1 199	1 276
	Umeå	683	765	832

Avgiftsuttagets utformning skiljer sig åt mellan kommuner. En del har nivåtaxor och en del debiterar brukaren per utförd eller beviljad timme. I ett stort antal kommuner i landet nås maxtaxan vid 6 - 8 timmars hemtjänstinsats per månad, vilket innebär en avgift på 250-350 kr per timme för brukaren.

I nedanstående tabell ses Umeås nuvarande hemtjänsttaxas fyra nivåer och avgift. I kolumn tre ses den beräknade timavgiften för varje nivå och i den sista kolumnen ses hur stor andel av brukarna som finns i respektive nivå.

Nivåer hemtjänsttaxa	Kr/nivå/ månad	Avgiftsnivåns Andel av maxtaxa	Snitt per timme för kund	Andel ärenden/ avgiftsnivå ÄN
Hemtjänsttaxa/Avgift Aktuella				
Nivå 1: mindre än 5 timmar/vecka	308,00	15%	70	66%
Nivå 2: mellan 5-9,99 timmar/vecka	613,00	29%	35	16%
Nivå 3: mellan 10-19,99 timmar/vecka	859,00	41%	15	12%
Nivå 4: 20 timmar/vecka eller mer	1 043,00	50%	10 - 30	7%

Den nya taxan

En anpassning mot övriga landets taxor har gjorts. Förändringarna innebär en övergång från fyra till tre nivåer för hemtjänst, där även städinsatser kommer att inkluderas. Den nya hemtjänsttaxan överensstämmer i större utsträckning med övriga landets taxor. I ny hemtjänsttaxa ingår även ledsagning¹ SoL samt telefonservice - insatser som tidigare varit avgiftsfria. Nytt är även distributionsavgift vid matdistribution.

¹ Ingår i hemtjänsttaxa utifrån antal beviljade timmar

Avgift för trygghetslarm, medboende/ parboende har anpassats. Avgift för registrerad och övertagen hemsjukvårdspatient tas ut som månadsavgift och ingår i högkostnadsskyddet.

Förslag till ny taxa, se bilaga 1.

I nedanstående tabell ses andel brukare i respektive avgiftsnivå, dels utifrån aktuell taxa samt effekten av de två föreslagna alternativen. I båda förslagen framgår att en större andel brukare kommer att betala högsta avgift.

Nivåer hemtjänsttaxa	Kr/nivå/ månad	Avgiftsnivåns Andel av maxtaxa	Snitt per timme för kund	Andel ärenden/ avgiftsnivå ÄN
Hemtjänsttaxa/Avgift Aktuella				
Nivå 1: mindre än 5 timmar/vecka	308,00	15%	70	66%
Nivå 2: mellan 5–9,99 timmar/vecka	613,00	29%	35	16%
Nivå 3: mellan 10–19,99 timmar/vecka	859,00	41%	15	12%
Nivå 4: 20 timmar/vecka eller mer	1 043,00	50%	10 - 30	7%
Hemtjänsttaxa alternativ 1 (Mot liknande städer)				
Nivå 1: upp till 5 tim/månad	668,69	32%	155	35%
Nivå 2: upp till 9 tim/mån	1 462,30	70%	80 - 180	10%
Nivå 3: mer än 9 tim/mån	2 089,00	100%	25 - 140	54%
Hemtjänsttaxa alternativ 2				
Nivå 1: upp till 10 tim/månad	668,69	32%	155	47%
Nivå 2: upp till 15 tim/mån	1 462,30	70%	135 - 200	10%
Nivå 3: mer än 15 tim/mån	2 089,00	100%	25 - 100	43%

Måltider

Avgiften för måltider ingår inte i maxtaxan. I den omvärldsbevakning som genomförts gällande måltider framgår det att kostnaden för måltider helpension varierar i landet mellan 2500 – 4200 kronor/månad.

Den nya taxan är anpassad dels utifrån nivåer i övriga landet. Manuell hantering ska i största möjliga mån undvikas.

Förslag till ny taxa för måltider, se bilaga 2.

Avgiftsfria insatser

I dagsläget är följande insatser avgiftsfria inom äldreomsorgen

- Uppsökande besök 75 år och uppåt
- När legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal är konsult i patientens hem för andra personalkategorier såsom vid utprovning av hjälpmedel för personalens arbetsmiljö eller för att instruera personal hur de ska använda sjukvårdsmaterial eller hjälpmedel samt vid insatsplanering i ordinärt boende.

- Icke biståndsprövad avlösning upp till 25 timmar
- Insats hos patient som är inskriven i palliativ vård.
- Ledsagning
- Telefonservice
- Natttillsyn via trygghetskapande teknik

För ändringar i avgiftsfria insatser, se Tillämpningsanvisningar

Förväntade effekter av avgiftshöjning

Den enskildes avgift bygger på dennes avgiftsutrymme vilket innebär svårigheter att beräkna intäkter av avgiftshöjningen.

En uppskattning är att avgiftshöjningen ger en ökad intäkt motsvarande 3,4–6 miljoner kronor per år, beroende på alternativ. För båda alternativen förväntas en minskad administration samt en kvalitetssäkrad process.

Alternativ 1: Cirka 6 miljoner kronor per år

Maxtaxan slår till vid 9 timmars hemtjänst per månad

Alternativ 2: Cirka 3 miljoner kronor per år

Maxtaxan slår till vid 15 timmars hemtjänst per månad

Förändringen av hemsjukvårdsavgiften är svår att beräkna då det är kopplad till maxtaxan och är beroende på om brukaren har andra insatser eller inte. Men en ökad intäkt förväntas.

Bilaga 1: Nya avgifter

	Nuvarande avgift	Ny avgift från 2020-01-01	Andel av mactaxa
Ordinärt boende			
Trygghetslarm	225 kr/mån	272 kr/mån	13%
Förlust av larmknapp	0	200 kr	
Distributionsavgift måltider (abonnemang)	0 kr/ mån	146 kr/mån	7%
Telefonservice	0 kr/ mån	104 kr/mån	5%
Städ var 3:3 vecka	526 kr/mån		
Städ varannan vecka	700 kr/mån		
<u>Aktuell hemtjänsttaxa</u>			
Nivå 1: mindre än 5 timmar/vecka	308 kr/mån		
Nivå 2: mellan 5–9,99 timmar/vecka	613 kr/mån		
Nivå 3: mellan 10–19,99 timmar/vecka	859 kr/mån		
Nivå 4: 20 timmar/vecka eller mer	1043 kr/mån		
<u>Hemtjänsttaxa alternativ 1</u>			
upp till 5 tim/månad		669 kr/mån	32%
upp till 9 tim/mån		1462 kr/mån	70%
mer än 9 tim/mån		2089 kr/mån	100%
<u>Hemtjänsttaxa alternativ 2</u>			
upp till 10 tim/månad		669 kr/mån	32%
upp till 15 tim/mån		1462 kr/mån	70%
mer än 15 tim/mån		2089 kr/mån	100%
Hemsjukvård			
Registrerad och övertagen till hemsjukvård	200 kr/besök	418 kr/mån	20%
Öppenvårdsbesök i hemmet (ej registrerad och övertagen)	200 kr/besök	200 kr/besök	
Särskilt boende			
Service och omvårdnad	2089 kr/mån	2089 kr/mån	100%
Dygnet runt service (servicehus)	225kr/mån	272 kr/mån	13%
Korttidsboende, service och omvårdnad	61 kr/dygn	70 kr/dygn	
Socialt innehåll	20 kr per gång	Ingen avgift	
Medboende/kvarboende utan eget beslut			
Trygghetsavgift	281 kr/mån	340	
Tvätt	388 kr/mån	836	

Bilaga 2: Avgift kost

Måltider	Aktuell avgift	Ny avgift från 2020-01-01	Andel av Konsumentverkets beräkningar
<i>Säbo</i>			
Måltidsabonnemang per månad	3110 kr/mån	3 800 kr	
Måltider medboende	3483 kr/mån	4 256 kr	
<i>Ordinärt boende</i>			
Enstaka måltider		70 kr	
Abonnemang 1 måltid /dag	1155 kr/mån	1 590 kr	
Abonnemang 2 måltider /dag	2310 kr/mån	3 180 kr	
<i>Sondmat/ - hel nutrition hemsjukvård</i>			
	1800 kr/mån	1 970 kr	100%
<i>Halv nutrition</i>			
	900 kr/mån	985 kr	50%
<i>Tilläggsnutrition</i>			
	400 kr/mån	437 kr	22%
<i>Dagverksamhet (lunch+mellanmål)</i>			
		70 kr/måltid	